

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De Antiphonis maioribus Aduentus. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40244

Breniario vnicum, quia tres Versus habet; & Amalar. *de Ord. Antiph. c. 8.* meminit. Auctor illius fuit Monachus S. Gregorij, ex Duran. *lib. 6. c. 3.* Tres autem Versus ex eodem Duran. dicuntur nomine trium ordinum Sanctorum, qui ante legem, in lege, post legem Saluatorum exoptarunt: quibus additur *Gloria Patri*, in laudem S. Trinitatis, quæ tandem misit eum in terras. Repetitur demum à capite Responsorium; quia, vt inquit Gemma *lib. 3. cap. 1.* iterum aduentus Domini à fidelibus expectatur. Repetitio fit à remotiori, deinde à minùs remoto, & demum à propinquiori: quia Patres primi temporis remotiores fuerunt ab Aduentu Christi quàm recentiores, Mich. Timot. *in Spec. ordinand. tractat. 6. par. 5. cap. 4.*

3 Reliquorum Responsoriorum dicitur auctor S. Gregorius, & mentio est eorundem, sed ordine paulùm diuerso, apud Amalar. *loco citato.* cetera cum eodem Amalar. concordant, præter Lektionen.

4 In Dominica tertia mutatur Inuitatorium, quod concordat cum Capitulo Vesperarum & Laudum, ad excitandos animos erga Christum venientem; & congruentiùs nunc mutatur in Dominica tertia quàm in Feria 4. Quatuor Temporibus, vt ante Pium V. fiebat.

5 S. Hilarius *in lib. Officiorum* citatus à Bernone *de quibusdam ad Missam spect. c. 4.* notat, in tribus Dominicis Aduentus significari trinum Christi aduentum ad ficulneam infructuosam; venit enim ante legem per naturalem hominis intellectum; venit sub lege, cum ipsa lege; venit vltimò per gratiam. Hæc ille.

6 De Quatuor Temporibus Ad-

uentus, sicut etiam de alijs in Vere, Æstate & Autumno, satis superque diximus in priore Tomo. Officium est feriale cum Precibus, exceptis Temporibus Pentecostes; & appellata sunt Feriæ maiores in recognitione Breuiarij, vt diximus *Sectione 3. cap. 6. num. 2. pag. 27.*

De Antiphonis maioribus Aduentus. CAP. II.

1 **A**ntiphonæ maiores in Aduentu dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiuitatem Domini recitantur, incipientes ab O, quæ maiores alijs sunt, quia duplicantur. De his quærentur quatuor, &

Primò, Cur ad *Magnificat* recitantur? nam ad Laudes congruentiùs videbantur recitari posse, ad Canticum Zachariæ, quod fuit cantatum de Aduentu Messie. Respondet tamen Amalar. *de Ord. Antiphon. cap. 13.* eas spectare magis ad beatam Virginem quàm ad Zachariam. Addit Duran. *lib. 6. cap. 11.* quia Christus expectabatur ad vesperam mundi, ideo dicuntur in Vesperis ad *Magnificat*.

2 Cur duplicantur? ad explicanda iterata suspicia sanctorum Patrum, Duran. *loco citato.*

3 Cur septem? Ad litteram, vt per Octauam ante Natiuitatem Domini accendamus erga Christum venturum, admirantes potius quàm vocantes Saluatorem, qui iam venit: nam illud O admirantis est magis quàm vocantis, ex Amalar. *loco cit.* Mysticè quoque septenarius numerus significat in Christo septiformem Spiritus sancti gratiam, & septem humani generis miseras, quas ex Antiphonis O 3. haustas

haustas recenset Durand. loco citato: quarum causa, inquit, egemus Doctore contra ignorantiam, Redemptore à pœnis aternis, Liberatore à seruitute diaboli, Eductore à consuetudine peccati, Illuminatore tenebrarum nostrarum, Salvatore ad reducidos exules in patriam, tum Gentes, vt in sexta Antiphona, tum Iudæos, vt in septima.

4 Quis ordo inter easdem? Amalar. loco citato eas enumerat iuxta Antiphonarium Merense, & innuit, ordine diuerso à Romanis recitari. Ordo noster est apud Gemmam an. lib. 3. cap. 5. & ab eodem auctore sic explicatur; vt in prima Antiphona dicatur Christus *Sapientia*, qui venit in spiritu sapientia. In secunda, *Adonai*, quod nomen Moyfi indicauit Deus, qui legem dedit, & venit nos redimere per spiritum intellectus. In tertia, *Radix Jesse in signum populorum*, hoc est, in signum Cracis; & liberare nos venit in spiritu consilij. In quarta, *Clauis David*, qui cælum iustis aperit, & infernum claudit in spiritu fortitudinis. In quinta, *Oriens*, qui nos illuminat spiritu scientia. In sexta, *Rex gentium*, & *lapis angularis*, qui saluat omnes per spiritum pietatis. In septima, *Emmanuel*, qui venit non sine spiritu timoris, dans cunctis charismata amoris. Hæc ille fultus. Est igitur hic numerus septenarius ex *Isa. 11.* desumptus.

5 Præcedunt has Antiphonas alia ad Laudes, quasi preparatoria ad maiores, de quibus Amalar. libro 4. cap. 30. vt renouemur, ait, paulò ante Natiuitatem. Habebantur de his in Breuiarijs antiquioribus quædam Tabulæ Parisienses cum hac Rubrica, vt scilicet, si Festum occurre-

ret, completis omnibus de Fello, rursus dicerentur Laudes cum his Antiphonis & Psalmis ferialibus: quæ Tabulæ à Pio V. mutatae sunt in Rubricam commodiorem, qua quinque Feriæ complentur; & quæ in die sancti Thomæ occurrunt, in Sabbato collocantur. ☉

6 Tres aliæ Antiphonæ sunt privilegiatæ in his diebus. Prima est *Expectetur*, quæ semper in Sabbato dicenda est quarto loco (quod & antiqui obseruauerunt) vt concordet cum Cantico Sabbatino, de quo sumpta est, & benè quadrat Aduentui Domini. Altera est, *Nolite timere*, quæ die 21. mensis Decembris semper est ponenda, siue sit Festum sancti Thomæ, siue Dominica; ne enuntietur falsum extra quintum diem ante Natiuitatem. Hæc ante Pium V. dicebatur tecum *Gloria Patri*, ex instituto Fratrum Minorum, non Romano; & idè ritus ille fuit abrogatus. Tertia est, *Ecce completa sunt*; quæ vltimo die dicitur ante Vigiliam Natiuitatis, ex Tabulis Parisiensibus Radulphi antiquioribus, quas ille citat, & excludit *Propos. 16.* Congruit autem diei, vt ex verbis eiusdem Antiphonæ constat.

7 Cœcessit Hispanis Gregorius XIII. vt anticipent prædictas Antiphonas in die 16. Decembris, quia die 17. celebrant Festum Expectationis partus beatæ Virginis. At quid, quando dies 16. est Dominica? eo anno omittantur Antiphonæ Feriæ 2. ratione, qua in vniuersali Ecclesia omittuntur Antiphonæ illius Feriæ, in qua occurrit Festum sancti Thomæ, quando Vigilia Natiuitatis occurrit in Dominica, cuius Antiphonæ dicuntur in Sabbato.

8 Et quando alicubi contingit reponi has Antiphonas in Feria diuersa ab ea cui sunt assignatae, Antiphona 4. ea erit quae conformis est Cantico recitando, sicuti praescribitur de Antiphona *Exspectetur* reseruata Sabbato.

De Dominica quarta Aduentus.

C A P. I I I.

1 **C**ontingit non legi in Officio Dominicae 4. Euangelium, quod ideo saltem in praecedenti Sabbato legitur: puta, quando in hac Dominica occurrit Vigilia Natiuitatis, & eo anno omittuntur Antiphonae ad Laudes quae occurrunt in die sancti Thomae, vt in Sabbato Quatuor Temporum ponantur Antiphonae Dominicae quartae, quae omitti non debent. quod affirmat Microl. cap. 33. & approbat indagator Romanorum Rituum Radulphus Propos. 16. qui appellat *ibidem* supercrescentia ea quae habentur in Breuiario post Dominicam 4. quia in breuiori tempore Aduentus omittuntur.

2 Et licet in praedicto casu Antiphona quarta Dominicae omittatur, cuius loco dicitur Antiphona, *Exspectetur*; eadem tamen quarto loco resumitur in Vigilia Natiuitatis, ne Officium huius Dominicae villo modo pereat.

De Vigilia Natiuitatis Domini.

C A P. I V.

1 **S**i Vigilia venerit in Sabbato, vice Psalmi *Iubilate*, in Nocturno dicitur Psalmus *Bonum est*, ne ille bis dicatur, ad Matutinum, & Laudes; & neque hic omittatur in Officio.

2 Antiphonae ad Laudes, *Iudaea, & Ierusalem, &c.* habentur apud Rupert. lib. 3. cap. 12.

3 Ritus Officij a Laudibus est duplex, non ante annum 1521. in Breuiar. impressis; at erat etiam in antiquis M. S. duplex; & cum Vigilia sit illius Festi, quod est initium salutis nostrae, iure merito cum exultatione est celebranda. Est igitur Officium partim feriale, quia Vigilia est; partim festiuum, iuxta illud, *Leuate capita vestra, &c.* & vt Officium Primae sit solemne, in quo est annuntianda Natiuitas Saluatoris cum solemnibus lectione Martyrologij.

4 Legitur Martyrologium cum maiori quam aliam solemnitate; qua in re quisque abundat in ritu suo. Illud est commune ferè omnibus, vt genua flectamus ad ea verba, *In Bethleem Iudae, &c.* vsque ad ea, *secundum carnem*; ea ratione qua ad Misam genuflectimus in Symbolo ad ea, *Et incarnatus est*; & in ultimo Euangelio ad ea, *Et Verbum caro factum est*. Humiliatio namque Deo, & nos vsque ad terram profundius solito humiliari decet. quod & additum est in postrema Martyrologij recognitione.

5 Ad Nonam inclusiuè definit Aduentus, & cessat *Angelus Domini, &c.*

De Natali Domini.

C A P. V.

1 **L**ectiones Isaiae hac nocte leguntur sine titulo; ea fortè ratione qua Hugo docet lib. 2. cap. 3. Capitula legi sine titulo, quando scitur auctor; & Isaïas in toto Aduentu lectus est, ita vt pateat eius nomen. Dicerem cum P. Ruiz, iam